

Cours de tibétain - analyse - Sangtcheu Meunlam - 1

Le 26 novembre 2024

Traduction et analyse

Titre et strophe 1

ཁྱེ་གར་སྐད་དུ། ལྷ་རྩ་བ་ཙམ་པ་ཉི་རྩུ་ན་རྩ་ཇ། བོད་སྐད་དུ། འཕགས་པ་བཟང་པོ་སྲོད་པའི་སྲོན་
ལམ་གྱི་རྒྱལ་པོ། འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གཞོན་ལྷུང་གྲུང་པ་ལ་ཕྱག་འཚལ་ལོ། །རི་སྟེང་སྲུ་དག་
སྲོགས་བཅུའི་འཇིག་རྟེན་ན། །དུས་གསུམ་གཤེགས་པ་མི་ཡི་སང་གེ་ཀུན། །བདག་གིས་མ་ལུས་དེ་
དག་ཐམས་ཅད་ལ། །ལུས་དང་ངག་ཡིད་དང་བས་ཕྱག་བགྱིའོ། །

En sanskrit :

Ārya-bhadra-carya-praṇidhāna-rāja (Le Roi des Vœux Suprêmes de l'Excellente Conduite).

En tibétain :

Je rends hommage à l'Être Noble Mañjuśrī Kumārabhūta (Mañjuśrī, le jeune fils des conquérants).

Dans toutes les directions des dix mondes,
Dans les trois temps (passé, présent et futur),
Où résident les lions parmi les hommes (les Bouddhas),
Je rends hommage à tous sans exception,
Avec mon corps, ma parole et mon esprit pleinement dévoués.

[ཁྱེ་གར་སྐད་+དུ།] [ལྷ་རྩ་བ་ཙམ་པ་ཉི་རྩུ་ན་རྩ་ཇ།] [བོད་སྐད་+དུ།] [འཕགས་པ་བཟང་པོ་
སྲོད་པ་+འི་+སྲོན་ལམ་+གྱི་+རྒྱལ་པོ།] [འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གཞོན་ལྷུང་གྲུང་+པ་] [གྲུང་པ་+ལ་]
[ཕྱག་འཚལ་+ལོ།] [།རི་སྟེང་-སྲུ་དག་-སྲོགས་བཅུ+འི་+འཇིག་རྟེན་+ན།] [།དུས་གསུམ་-
གཤེགས་པ་] [མི་+ཡི་+སང་གེ་-ཀུན།] [།བདག་+གིས་] [མ་ལུས་] [དེ་དག་-ཐམས་ཅད་+ལ།]
[།ལུས་དང་ངག་ཡིད་དང་བ+ས་] [ཕྱག་བགྱི+འོ།] [།

Vocabulaire

ལྷ་གར་	Inde
སྐད་	langue
ཏུ་	en, particule oblique
ལྷན་	Noble
ཉ་ཏྲ་	excellente conduite
ཙམ་	accomplissement
པ་ཉི་ཉ་མོ་	intention suprême
རྒྱ་པོ་	roi
བོད་	Tibet
སྐད་	langue
འཕགས་པ་	Être Noble, ārya
པ་ཟང་པོ་	excellent
ལྷོད་པ་	conduite
སྡོན་ལམ་	vœu, aspiration
ལྷི་	de, génitif
ལྷལ་པོ་	roi
འཇམ་དཔལ་	Mañjuśrī (douce gloire)
གཞོན་ལུ་	jeune
འཇམ་དཔལ་གཞོན་ལུ་	Mañjuśrī Kumārabhūta
ལྷུར་པ་	devenu
ལ་	à, particule oblique
སུག་འཚལ་	je rends hommage
ལོ་	particule finale
ཁོ་སྟེང་	dans toute l'étendue
སུ་	dans, particule oblique

དག	les
ཕྱོགས་བཅུ་	dix directions
འཇིག་རྟེན་	mondes
ན་	en, particule oblique
དུས་	temps
གསུམ་	trois
གཤེགས་པ་	Ceux qui s'en allèrent ainsi (Bouddhas)
དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་	Tathāgata
མི་	homme
ཡི་	génitif
མེང་གེ་	lions
ཀུན་	tous
བདག་གིས་	par moi
མ་ལུས་	sans exception
དེ་དག་	ces
ཐམས་ཅད་	tous
ལ་	à, particule oblique
ལུས་	corps
ངག་	parole
ཡིད་	esprit
བས་	avec
ཕྱག་བཞི་	je rends hommage
ལོ་	particule finale

Commentaire de la prière de souhait de la conduite excellente

par Trakpa Gyaltzen¹.

༄། །དོན་གཉིས་མཐར་ཕྱིན་རྫོགས་སངས་རྒྱལ་རྣམས་དང་། །
ཆགས་བྲལ་དམ་པའི་ཚོས་དང་དེ་འཛིན་པའི། །
སྲས་མཚོག་གཉིས་སོགས་འཕགས་ཚོགས་ལ་བརྟུན་ནས། །
བཟང་པོ་སྤྲོད་པའི་ཚིག་དོན་དགོལ་བར་བྱ། །

འཕགས་པ་བཟང་པོ་སྤྲོད་པའི་སློན་ལམ་གྱི་རྒྱལ་པོ་འདི་ཉིད་འཆད་པ་ལ། ཐོག་མར་དགོ་བ་ཤང་གི་དོན། བར་དུ་དགོ་བ་གཞུང་གི་དོན། མ་མར་དགོ་བ་མཐུག་གི་དོན་གསུམ་གྱི།

L'explication de la reine des prières d'aspiration, l'aspiration à la noble et excellente conduite, comporte trois parties :

1. les sujets introductifs, [où la prière d'aspiration est] vertueuse dans les sujets de la partie principale,
2. où elle est vertueuse au milieu ; les thèmes de la conclusion,
3. où elle est vertueuse à la fin.

I. Les thèmes introductifs, [où la prière d'aspiration est] vertueuse au début

A. La signification du nom

དང་པོ་ལ་མཚན་དོན་དང་། འགྲུར་བྱུག་གཉིས་ལས། དང་པོ་ནི།

རྒྱ་གར་སྐད་དུ། ལྷ་རྩ་ཅ་ལྷ་པ་ཤི་རྩ་ཞི་རྩ་ལ།
བོད་སྐད་དུ། འཕགས་པ་བཟང་པོ་སྤྲོད་པའི་སློན་ལམ་གྱི་རྒྱལ་པོ།

Dans la langue de l'Inde : Arya Bhadracaripranidhānarāja.
En langue tibétaine [traduit en français] : La reine des prières d'aspiration, l'aspiration à la noble et excellente conduite.

དེའང་། རྒྱ་གར་ན་སྐད་རིགས་ཚན་པོ་བཞི་ཡོད་པ་ལས་ལེགས་སྤར་གྱི་སྐད་དུ། གཞུང་འདིའི་མཚན་ལ་ལྷ་རྩ་ཅ་ལྷ་པ་ཤི་རྩ་ཞི་རྩ་ལ། ཞེས་འབྲུང་། དེ་བོད་སྐད་དུ་བསྐྱར་ན། ལྷ་རྩ་ཞི་འཕགས་པ། ཅ་ལྷ་པ་ཤི་བཟང་པོ། ལྷ་རྩ་ཞི་སྤྲོད་པ། པ་ཤི་རྩ་ཞི་སློན་ལམ། རྩ་ཞི་རྩ་ལོ་སྤྲོད་པོ།

Le nom de ce texte en sanskrit, [[l'une des] quatre grandes classes de langues de l'Inde, est Arya et ainsi de suite. Arya a été traduit en langue tibétaine par noble, Bhadra par excellent, Charya par conduite, pranidhāna par prière d'aspiration, Rāja par roi.

¹ Drakpa Gyaltzen, élève du Seigneur du Refuge, Jamyang Kyentse Wangpo.

འཕགས་པ་ཀུན་ཏུ་བཟང་པོས་གསུངས་པས་སམ། དེའི་སྐྱོད་པ་སློན་ལམ་དུ་འདེབས་པའི་ཕྱིར་རམ། ཡང་ན་བཟང་པོ་ནི་ཐོག་
མཐའ་བར་གསུམ་དུ་དགོ་བ་བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའི་སྐྱོད་པ་སྟེ།

La prière d'aspiration est noble parce qu'elle a été prononcée par le [noble] Samantabhadra, et parce qu'elle est faite comme une prière d'aspiration pour sa conduite. Elle est excellente parce que c'est la conduite d'un bodhisattva, qui est vertueuse au début, au milieu et à la fin.

དང་པོ་ཐོས་པ་ན་དོན་ངེས་ཤེས་ཡིད་ཆེས་པའི་དད་པ་དང་། བར་དུ་བསམ་པ་ན་ཐོབ་པར་བྱས་པར་རིག་ནས་དགའ་བ་དང་།
ཐ་མ་བསྐོས་པ་ན་ཡང་དག་པ་རི་ལྟ་བུ་བཞིན་ཤེས་པའི་སྐྱོ་གོས་ཀྱི་རྒྱ་ཡིན་པའི་ཕྱིར་རོ། །དེ་ཐམས་ཅད་ཡོངས་སུ་འདུས་པའི་སློན་
ལམ་གྱི་མདོ་ཆེན་པོ་ཡིན་པས་ན་རྒྱལ་པོའོ། །

Au début, lorsqu'on l'entend, c'est la cause de la certitude et de la foi confiante en sa signification. Au milieu, lorsqu'on y réfléchit, c'est la cause de la joie, car on reconnaît sa capacité à l'atteindre. Et à la fin, lorsqu'on le médite, c'est la cause de l'obtention de la prajñā qui connaît l'ultime tel qu'il est. Puisque c'est le grand sūtra des prières d'aspiration qui résume tous ces [points], c'est le roi (ou la reine).

B. L'hommage des traducteurs

གཉིས་པ་ནི།

འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གཞོན་རུར་གྱུར་པ་ལ་བྱུག་འཆོལ་ལོ། །

Je rends hommage au Noble Mañjuśrī.

དེའང་ལོ་རྒྱུ་བས་འགྱུར་མཛད་པའི་སྤྲ་ལོགས་སུ་རང་གི་འདོད་པའི་ལྷ་འཕགས་པ་འཇམ་དཔལ་གཞོན་རུར་གྱུར་པ་ལ་བྱུག་
འཆོལ་ལོ་ཞེས་བཀོད་པའོ། །

La prière d'aspiration commence par une préface composée par les traducteurs : Je rends hommage au Noble Mañjuśrī, la divinité choisie.

II. Le thème de la partie principale, [où l'aspiration est] vertueuse au milieu

གཉིས་པ་གཞུང་གི་དོན་ལ། སློན་ལམ་འགྲུབ་པའི་རྒྱ་བསགས་སྤང་བྱ་བའི་ཉམས་ལེན་གྱི་རིམ་པ། དངོས་གཞི་སློན་ལམ་གྱི་
རབ་དབྱེ་རྒྱས་པར་བཤད་པ། རྗེས་པན་ཡོན་བསྟན་པས་མཐུག་བསྟུ་བ་གསུམ་གྱི།

- La cause de l'accomplissement de la prière d'aspiration : les étapes de la pratique de l'accumulation et de la purification.
- La section principale, l'explication détaillée des sections de la prière d'aspiration.
- Les sujets de la conclusion, [où la prière d'aspiration est] vertueuse à la fin.

A. La cause de l'accomplissement de la prière d'aspiration, sept parties

1. La branche de l'hommage ལྷག་འཚལ་བའི་ཡན་ལག

དང་པོ་ལ་བདུན་ལས། དང་པོ་ལྷག་འཚལ་བའི་ཡན་ལག་ལ་བསྟན་བཤད་གཉིས་གྱི། དང་པོ་མདོར་བསྟན་པ་ནི།

a) Une brève explication མདོར་བསྟན་པ་ནི།

ཇི་སྟེད་སྲུ་དག་ཕྱོགས་བཅུ་འཛིག་རྟེན་ན། །དུས་གསུམ་གཤེགས་པ་མི་ཡི་སེངྒེ་ཀུན། །
བདག་གིས་མ་ལུས་དེ་དག་ཐམས་ཅད་ལ། །ལུས་དང་ངག་ཡིད་དང་བས་སྲུག་བགྱིདོ། །

A ceux, dans les mondes des dix directions, aussi nombreux soient-ils,
Tous les lions parmi les humains qui apparaissent pendant les trois temps,
À tous sans exception,
Je rends hommage avec le respect du corps, de la parole et de l'esprit. [1]